

4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 4-е вид., доп. і перероблене. – К. : Юридична думка, 2007. – 1 184 с.
5. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 р. № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41–42, № 43, № 44–45. – Ст. 529.
6. Арланова Р.Д. Щодо відсторонення судді від посади за чинним КПК України / Р.Д. Арланова // Вісник Академії адвокатури України : наук. журн. / Акад. адвокатури України. – К. : ВЦ Акад. адвокатури України, 2015. – Т. 12. – Число 2 (33). – С. 264–268.
7. Фаринник В.І. Відсторонення від посади: кримінальний процесуальний аспект / В.І. Фаринник // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2 (265). – 2014. – С. 162–171.
8. Гладій С.В. Удосконалення суспільного контролю за професійною якістю суддів / С.В. Гладій // Форум права. – № 2014. – №3. – С. 63–68.
9. Справа «Класс та інші проти Німеччини». Рада Європи, Європейський суд з прав людини, Міжнародні суди ; Справа, Рішення від 6 вересня 1978 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/980_093
10. Про Вищу раду правосуддя : Закон України № 1798-VIII від 21 грудня 2016 р. / Відомості Верховної Ради, 2017 р. – №№ 7–8. – Ст. 50.
11. Савино и другие против Италии / Рішення від 28 квітня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurocourt.org.ua/Article>
12. Аналіз судової практики у справах про відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням його до кримінальної відповідальності, продовження строку відсторонення судді від посади / Вищий адміністративний суд України, відділ узагальнення судової практики. – 27 липня 2015 р. – 16 с.

УДК 343.98

ЩОДО КОМПРОМІСНИХ ПРОЦЕДУР ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ГРУПОВИХ КРИМІНАЛЬНО-КАРАНИХ ПРОЯВІВ ЕКСТРЕМІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ABOUT COMPROMISE PROCEDURES AT INVESTIGATION OF GROUP CRIMINALLY-PUNISHABLE DISPLAYS OR EXTREMIST ACTIVITY

Бояров В.І.,
к.ю.н., доцент,
професор кафедри кримінального процесу та криміналістики
Академія адвокатури України

У статті розглянуті деякі особливості розслідування кримінально-караних проявів групового екстремізму, розслідування яких пов'язане з низкою негативних явищ: паралізацією діяльності досудового розслідування, побоюванням свідків і потерпілих давати свідчення, небажанням підозрюваних співпрацювати зі слідством. Для підвищення ефективності розслідування та схвалення підозрюваних (обвинувачених) до співпраці зі слідством і дачі показань, які викривають злочини інших осіб, на думку автора, вкрай важливим є застосування компромісних процедур, зокрема угод про визнання вини. Доводиться необхідність поширення в деяких провадженнях таких процедур також до осіб з числа лідерів і активних учасників екстремістських формувань, які вчинили особливо тяжкі злочини.

Ключові слова: екстремістська діяльність, досудове розслідування, угода про визнання вини.

В статье рассмотрены некоторые особенности уголовно-наказуемых проявлений группового экстремизма, расследование которых сопровождается следующими негативными явлениями: парализацией деятельности досудебного расследования, боязнью свидетелей и потерпевших давать показания, нежеланием подозреваемых сотрудничать со следствием. Для повышения эффективности расследования и склонения подозреваемых (обвиняемых) к даче показаний, в которых изобличаются в совершении преступлений иные лица, по мнению автора, большое значение имеет использование компромиссных процедур, в частности, соглашений о признании вины. Обосновывается необходимость применения таких процедур и в отношении лиц из числа лидеров и активных участников экстремистских формирований, которые совершили особо тяжкие преступления.

Ключевые слова: экстремистская деятельность, досудебное расследование, соглашение о признании вины.

In the article an author examines some features of investigation of criminally-punishable displays of extremist activity, in particular, using for investigation of compromise procedures, as facilities of increase of efficiency of investigation of the indicated category of criminal businesses.

In the conditions of paralysing of activity of law enforcement authorities and courts on the primary stage of investigation, related to that part of population of region, settlement, where committed crime, supports ideology of the extremist forming, from impossibility of timely realization of urgent inquisitional (search) and another judicial actions, investigation loses material proofs, runs into the unwillingness of witnesses and victims to testify, that expose guilty persons etc. For overcoming of paralysing of activity of investigation (as forms of counteraction to investigation) it is suggested to conduct secret inquisitional (search) actions, tactical operations on providing of defence of participants of criminal trial, depositing of testimonies, it is wide to use compromise procedures.

An author grounds the position in relation to that the persons included in the extremist forming, by virtue of circular bail, false idea about friendship, and also being under act of corresponding ideology on the basis of that they are incorporated in the criminal extremist forming – such persons extremely rarely voluntarily go to the collaboration with investigation in situations, when guarantees of reduction of term of punishment are not. Agreements about confession of guilt, envisaged in a current criminal procedural legislation does not give to possibility for realization of such compromise procedures in regard to persons, accomplishing especially severe crimes, from a number active participants and leaders of the criminal extremist forming. For an effective investigation it is necessary to extend the circle of persons that can be the participants of the indicated compromise procedures.

Key words: extremist activity, pre-trial investigation, agreement about confession of guilt.

В останні роки багато країн у світі все частіше стикаються з загрозою вчинення терористичних актів, збільшенням загальної кількості інших кримінально-караних проявів екстремізму, зокрема групових.

Достатньо актуальним є питання боротьби з екстремістською діяльністю і для України, що зумовило

формування відповідної криміналістичної методики як ефективної моделі протидії діяльності екстремістських формувань.

До головних особливостей (концептуальних основ методики) розслідування кримінально-караних проявів групового екстремізму можна віднести: подолання, пе-

реважно на початковому етапі розслідування, паралізації діяльності слідства, інших правоохоронних органів і суду, яка є результатом негативного ставлення до них з боку більшості населення регіону чи міста, шляхом широкого застосування можливостей негласних слідчих (розшукових) дій, проведенням допиту в порядку, передбаченому ст. 225 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України (допит свідків і потерпілих під час досудового розслідування в судовому засіданні); застосування заходів забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві (тактична операція «Захист свідка» або «Захист потерпілого»); використання спеціальних знань, а також компромісних процедур та ін. Саме це позитивно впливає на ефективність і результативність роботи досудового слідства під час розслідування згаданої категорії злочинів [1, с. 23–34].

Досліджуючи особу екстреміста і терориста, науковці визначають такі її психологічні властивості: замкнутість, вибірковість спілкування; асоціальність, нігілізм; стійкий стан фрустрації; неприязнь до людей, які не поділяють її ідей; заперечення цінності людського життя; нереалізована потреба в духовних пошуках; фанатичне служіння ідеї та готовність до самопожертви; занижена самооцінка та інші [2, с. 40; 3; 4, с. 63–68]. Специфіка допиту підозрюваних, які входять до складу екстремістського співтовариства (організації, угруповання), пов'язана з попередніми домовленостями таких осіб дотримуватися конкретної лінії поведінки на слідстві, проходження ритуалу присяги про нерозголошення інформації про діяльність організації та інші [5, с. 21]. Тому досить важко отримати від такої людини правдиві показання. За таких обставин, важливе значення має пропозиція та подальше застосування компромісів між підозрюваним і обвинуваченням (слідчим) з метою отримання показань, які викривають винних осіб (в обмін на пом'якшення покарання).

Зрозуміло, що отримання слідчим (прокурором) об'єктивної доказової інформації в процесі допиту підозрюваного, який є учасником екстремістського формування, залежить від підготовки слідчого до допиту: отримання й аналізу інформації щодо особи підозрюваного; обрання необхідної лінії поведінки під час допиту; встановлення психологічного контакту, використання отриманих слідством даних, роз'яснення наслідків компромісу зі слідством, правильне і своєчасне застосування тактичних прийомів. Такі дії дозволяють подолати протидію розслідуванню кримінально-караних проявів екстремістської діяльності та викриттю винних у вчиненні злочинів.

Тому однією з найцікавіших новел нового КПК України можна визнати впровадження угод про визнання винуватості та про примирення. За визначенням О.В. Полстовалова, криміналістика «<...> повинна своїми рекомендаціями забезпечувати два нетотожні напрямки кримінального процесу: 1) доказування у кримінальній справі та встановлення істини; 2) досягнення процесуального компромісу <...>» [6, с. 40].

Запровадження зазначених процедур є продовженням (з другої половини ХХ ст.) відомих тенденцій розвитку сучасного кримінального процесуального права в країнах Європи. Як відомо, основною метою реформування кримінальної юстиції є створення під час розслідування злочинів можливості для зняття конфлікту заради процесуальної економії та пом'якшення покарання в обмін на визнання вини та допомогу слідству у викритті винних у вчиненні злочинів.

За чинним КПК України, метою спрощення та скорочення кримінального процесу є його гуманізація, забезпечення змагальності та рівності сторін, втілення ідеї відновного правосуддя; а також повне, швидке та неупереджене розслідування і судовий розгляд.

Треба зазначити, що перші суттєві спроби реформування кримінального процесуального права в Україні в

цьому напрямку зроблені ще у 2001 р., коли чинний на той час КПК доповнений ст. 301¹ та внесені зміни до ст. 299 (у редакції Закону № 2533–III від 21 червня 2001 р.), унаслідок чого був запроваджений спрощений порядок судового розгляду справи. Основною метою таких нововведень була процесуальна економія.

В останні роки в країнах колишнього Союзу Радянських Соціалістичних Республік достатньо серйозно постає питання боротьби з найбільш важкими злочинами: терористичної, екстремістської спрямованості, організованою злочинною діяльністю та деякими ін. Але щодо осіб, які вчинили зазначені злочини, і які, здебільшого, належать до категорії особливо тяжких, не можна застосувати запроваджені в КПК новели (йдеться про відповідні угоди – В. Б.). Тобто основним важелем, який надає слідчому можливість гарантувати одному з учасників злочину можливість пом'якшення покарання в обмін на допомогу (слідству, обвинуваченню, суду – В. Б.), залишається обіцянка слідчого або компроміс із його боку, які нічим не гарантуються.

Концепція погоджувальних процедур, про які йдеться в КПК у п. 35 («Кримінальне провадження на підставі угод») має своє коріння в теорії компромісів, зокрема як інструмент боротьби зі злочинністю. Тобто розвиток інституту погоджувальних процедур (як врегульованої нормами КПК діяльності учасників процесу, спрямованої на отримання юридично значимого результату шляхом погодження своїх позицій) у кримінальному судочинстві повинен, по-перше, підвищувати ефективність боротьби зі злочинністю, і лише по-друге, сприяти зменшенню витрат на цю державну діяльність.

Цим питанням свого часу було приділено багато уваги з боку таких вчених-криміналістів, процесуалістів і практиків, як: Х.Д. Алікперов, Ю.П. Гармаєв, М.А. Зейналов, Н.К. Карпов, В.І. Лазарева, О.В. Полстовалов, О.В. Смирнов, В.А. Образцов та ін. Однак до цього часу, як у теорії, так і в чинному кримінальному процесуальному законодавстві, залишається відкритим питання щодо законності застосування на досудовому провадженні компромісу та щодо можливості застосування угоди про визнання винуватості до осіб, які вчинили особливо тяжкі злочини.

Компроміс (тобто погодження на основі взаємних поступок – В. Б.) на досудовому слідстві – тема, яка далеко не нова в світовій практиці. Ця концепція виходить з принципового положення про те, що необхідно відмовлятися від методу безкомпромісної боротьби зі злочинністю, який суперечить основним принципам права та часто створює на практиці тупикові ситуації в процесі як запобігання, так і розкриття та розслідування конкретних злочинів [7, с. 9].

Відомо, що в Україні ще у 1993 р. була здійснена перша спроба реформування вітчизняного кримінально-процесуального законодавства в цьому напрямі, коли був прийнятий Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», де у ч. 2 ст. 14 передбачено: «<...> учасник організованого злочинного угруповання може бути частково або повністю звільнений від кримінальної відповідальності та покарання, якщо він <...> сприяє викриттю організованих злочинних угруповань та вчинених ними злочинів, притягненню винних до відповідальності і <...>» [8]. Але зазначене положення, за відсутності відповідної процедури, на практиці не виконувалося.

Треба погодитись із професором В.А. Образцовим, який зазначив, що де-факто договірні відносини між підозрюваним, обвинуваченим і їхніми захисниками, з одного боку, і з органами правопорядку, з другого, реалізуються постійно, і почалося це багато років тому. Однак робиться все це за натхненням, нелегітимно, на свою відповідальність, балансуючі на межі законності, а інколи і перетинаючи її [9, с. 199].

Дійсно, є комплекс тактико-криміналістичних засобів і способів компромісу, що не завжди врегульовані чинним

законодавством, але фактично застосовуються як на досудовому слідстві так і в суді, і мають вигляд поступок обвинуваченим, підозрюваним.

Наприклад, це поступки, які мають кримінально-правові наслідки: виключення з обвинувачення (повідомлення про підозру – *В. Б.*) окремих епізодів або перекваліфікація вчинених злочинних дій на більш м'яку статтю КК, а також непритягнення близьких підозрюваного (обвинуваченого) до кримінальної відповідальності.

До поступок процесуального характеру можна віднести: зміну запобіжного заходу на більш м'який; виключення окремих свідків із кола осіб, яких можуть викликати до суду; обшук, накладення арешту на майно за участю понятих з числа осіб, указаних підозрюваним; застосування заходів безпеки стосовно осіб, щодо яких об'єктивно такі заходи не повинні застосовуватися (наприклад, за відсутності підтвердження наявності реальної загрози життю та здоров'ю особи – *В. Б.*) та деякі інші.

Є також група поступок непроцесуального характеру: надання зустрічі-побачення в слідчому ізоляторі, ізоляторі тимчасового тримання; надання можливості заїхати додому, прийняти душ (наприклад, під час виїзду для проведення слідчої дії – *В. Б.*); повернення вилучених грошей, автотранспортних засобів, інших матеріальних цінностей або їхньої частки сім'ї; надання можливості зателефонувати та ін.

Метою зазначених дій є: встановлення психологічного контакту; схилення особи (підозрюваного, обвинуваченого – *В. Б.*) до співпраці зі слідством; попередження умисного затягування слідства (строків слідства – *В. Б.*), ознайомлення з матеріалами кримінального провадження тощо. Тобто такі поступки сприяють вирішенню якихось локальних завдань розслідування.

Деякі злочини досить складно розслідувати: організовану злочинну діяльність, групові кримінально-карані прояви екстремістської діяльності, терористичну діяльність та ін. У них на результативність викриття винних впливає наявність ідеологічної складової, яка поєднує учасників злочинного формування, високого професіоналізму осіб, які входять до складу відповідного злочинного формування та ін. Тому можливість отримання показань, будь-якої інформації від активного учасника кримінального формування часто пов'язана з реальністю заявлених слідством (обвинуваченням – *В. Б.*) декларацій надання гарантій створення особі безпечних умов (шляхом, наприклад, застосування заходів безпеки – *В. Б.*), пом'якшення покарання або взагалі звільнення від відбуття покарання у вигляді позбавлення волі. Але чинний КПК України стосовно осіб, які вчинили особливо тяжкі злочини і співпрацюють зі слідством (обвинуваченням – *В. Б.*), і, водночас, викривають винних, не передбачає і не гарантує ані звільнення особи від покарання, ані отримання заздалегідь обумовленого, наприклад, строку позбавлення волі.

Концептуально методика розслідування групових злочинів (з ознаками організованості), особливо, коли злочин вчиняється особами, які поєднані відповідною ідеологією, має передбачати застосування відповідних важелів, які є найбільш ефективним засобом під час розслідування, встановлення та викриття винних у вчиненні таких злочинів.

Для злочинів екстремістської, терористичної спрямованості та злочинів, які вчиненні учасниками організованих злочинних формувань, такими будуть: широке застосування на початковому етапі можливостей суб'єктів

оперативно-розшукової діяльності (виявлення відповідної групи, визначення її складу, ідеології, злочинів базової спрямованості, конкретних учасників вчинення злочинів та виявлення злочинів-ексцесів, які вчинялися членами формування до того, як вони почали вчиняти злочини, які входять до кола базових – *В. Б.*); вживання заходів безпеки до свідків і потерпілих (які викривають винних – *В. Б.*) і головне – надання гарантій особам, які є активними учасниками злочинного формування та викривають винних (інших учасників формування з числа його керівників, лідерів та активних членів – *В. Б.*), надання їм законних гарантій, як наслідок їхньої поведінки (співпраці зі слідством, обвинуваченням – *В. Б.*).

Тому, на нашу думку, потрібно створювати законодавчу базу для надання, в окремих випадках, особам, які сприяють розкриттю та розслідуванню особливо тяжких злочинів, деяких преференцій. Наприклад, наданням такої особи можливості «почати життя з чистого листа <...>». Світовий досвід доводить, що саме це дозволить ефективно боротися з найбільш тяжкими злочинами, перш за все – з організованими, груповими. Зараз такого механізму в нас немає.

Як приклад, Італія, де на певному етапі боротьба з мафією стала практично неможливою. Тоді держава відмовилася від практики постійного збільшення покарання (що не призводило до покращення боротьби з організованою злочинністю – *В. Б.*) і віднайшла досить ефективний інструмент, завдяки якому отримала можливість проводити процеси стосовно керівників («батьків» – *В. Б.*) мафії та дозволяти їх волі на багато років. Держава надала можливість запереким злочинцям «почати життя спочатку». Йшлося про закон, який ґрунтувався на гуманістичній концепції «винагороди» за каяття і співпрацю з правосуддям. Внаслідок застосування такого законодавства зазначена особа дістає статус анонімного свідка, який після закінчення процесу може змінити анкетні дані, отримати новий паспорт і навіть залишити територію Італії [10]. В інших країнах досить поширеними є законодавчі акти стосовно так званих «головних свідків».

Саме цього, на нашу думку, бракує чинному кримінальному процесуальному законодавству України. Під час досудового провадження деяких категорій злочинів, які належать до категорії особливо складних, цілком виправданим є прийняття закону про так званого «головного свідка» – особи з числа активних учасників кримінального формування, яка викриває винних у вчиненні особливо тяжких злочинів і надає можливість ефективно боротися з груповими, організованими кримінальними формуваннями.

Підсумовуючі викладене, вважаємо, що за умов вкрай низької ефективності досудового розслідування, про що свідчить кількість особливо тяжких злочинів, які до цього часу не розкриті (резонансні вбивства останніх років, події на Майдані та ін. – *В. Б.*), треба визначити ті категорії злочинів (особо тяжких: пов'язаних із організованою злочинністю, групових проявів екстремістської діяльності, зокрема акти тероризму та деякі інші – *В. Б.*), під час розслідування яких держава могла б певною мірою відмовитися від методу безкомпромісної боротьби зі злочинністю, що створює на практиці тупикові ситуації в процесі як запобігання, так і розкриття та розслідування злочинів. Для цього треба поширити угоди про визнання вини і на деяких осіб, які вчинили особливо тяжкі злочини (з визначеної категорії особливо тяжких злочинів – *В. Б.*).

ЛІТЕРАТУРА

1. Бояров В.І. Щодо концептуальних засад (основ) методики розслідування кримінально-караних проявів екстремістської діяльності / В.І. Бояров // Вісник Академії адвокатури України : наук. журн. / Академія адвокатури України. – К. : ВЦ Академії адвокатури України, 2016. – Т. 13. – Число 1 (35). – С. 23–34.
2. Кулешов Р.В. Психолого-криміналістические особенности субъектов преступлений экстремистской и террористической направленности как объект научного изучения / Р.В. Кулешов. // Психопедагогика в правоохранительных органах. – № 1 (64), 2016. – С. 38–40.

3. Мусаелян М.Ф. Личность участника неформальных молодежных экстремистских организаций (группировок) / М.Ф. Мусаелян. // Адвокат. – 2014. – № 6. – С. 22–33
4. Бычков В.В. Противодействие преступлениям экстремистской направленности : [курс лекций] / В.В. Бычков. – М. : Юрлитинформ, 2013. – 256 с.
5. Алехин Е.В. Расследование организации экстремистских сообществ : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. : спец. 12.00.12 «Криминалистика, судебно-экспертная деятельность; оперативно-розыскная деятельность» / Е.В. Алехин ; Дальневосточный юридический институт Министерства внутренних дел Российской Федерации. – Краснодар, 2015. – 30с.
6. Полстовалов О.В. Тактико-криминалистическое обеспечение компромиссных процедур в уголовном судопроизводстве : [монография] / О.В. Полстовалов, А.И. Попов. – М. : Юрлитинформ, 2013. – 168с.
7. Аликперов Х.Д. Актуальные проблемы допустимости компромисса в борьбе с преступностью / Х.Д. Аликперов // Актуальные проблемы прокурорского надзора. – Выпуск № 4: Компромисс как эффективное средство в борьбе с преступностью: сборник статей. – М., 2000. – С. 7–35.
8. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – N 35. – Ст. 358
9. Образцов В.А. Выявление и изобличение преступника / В.А. Образцов. – М. : Юристь, 1997. – 336 с.
10. Экспертное заключение на проект Федерального закона РФ «О государственной защите потерпевших, свидетелей и других лиц, содействующих уголовному судопроизводству» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.legislature.ru/monitor/zashchitasvideteley/shwartz.html>

УДК 343.211.5

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРИСЯЖНИХ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СПРАВИ В СУДІ

TO ISSUE ABOUT DEFINITION OF POWERS OF JURORS DURING CONSIDERATION OF THE CASE IN COURT

**Волохова К.В.,
аспірант**

ПВНЗ «Європейський університет»

Стаття присвячена розгляду важливих питань діяльності суду присяжних у кримінальному провадженні. Звернено увагу на коло прав та обов'язків присяжних. Проаналізовано проблему прийняття самостійних рішень присяжними. Також розглядається питання щодо збільшення кількості кримінальних правопорушень за участю присяжних. На основі зарубіжного досвіду сформовані пропозиції до чинного законодавства у відповідній сфері.

Ключові слова: суд присяжних, кримінальне провадження, права, обов'язки, повноваження, самостійні рішення.

Статья посвящена рассмотрению важных вопросов деятельности суда присяжных в уголовном производстве. Обращено внимание на круг прав и обязанностей присяжных. Проанализирована проблема принятия самостоятельных решений присяжными. Также рассматривается вопрос об увеличении количества уголовных преступлений с участием присяжных. На основе зарубежного опыта сформированы предложения к действующему законодательству в соответствующей сфере.

Ключевые слова: суд присяжных, уголовное производство, права, обязанности, полномочия, самостоятельные решения.

Article is devoted to consideration of important questions of activity of jury in criminal proceeding. However considering practical aspects of participation of jurors in criminal proceeding the attention to granting smaller powers is paid, than it is demanded by practice. In this regard, expedient there is an operating time of scientific recommendations about increase in volume of the rights and duties of jurors by consideration of lawsuits.

The problem of adoption of independent decisions is analysed by jurors. In this regard, we consider to make expedient changes in the Criminal Procedure Code of Ukraine concerning definition of powers of jurors: they have to resolve an issue of guilt of the person, and to define a measure of punishment professional judges.

Also the question of increase in number of criminal offenses, productions on which can be considered by jurors is considered. Concerning competence of jury of Ukraine, in the course of improvement of his functioning, the offer on expansion is expedient and the jury has put inclusion in a circle of defendants on especially serious crimes for which punishment in the form of imprisonment for the term of over 10 years (the p. 5 of Art. 12 of the Criminal Code of Ukraine) is prescribed. These crimes don't represent a large number, and their consideration by jury according to the petition of the defendant won't burden courts. And such decision, in turn, will allow to provide democratic character of justice, availability of jury to a bigger circle of people that, respectively, will give them additional guarantees of justice.

Key words: jury, criminal proceeding, rights, duties, powers, independent decisions.

В Україні триває процес проведення демократичних реформ, серед яких значну увагу приділено судово-правовій реформі з метою ефективного забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Відповідно до положень Концепції судово-правової реформи в Україні, головною метою реформи виступає реальне забезпечення самостійності та незалежності судових органів; реалізація демократичних ідей правосуддя, вироблених світовою наукою і практикою; гарантування права громадянина на розгляд його справи компетентним, незалежним і неупередженим судом у змагальному процесі [1].

Одним з важливих інструментів у виконанні поставлених завдань є залучення пересічних громадян до роз-

гляду разом з професійними суддями окремих категорій судових справ. Конституція України гарантує, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних [2].

Проте, з огляду на практичні аспекти участі присяжних у кримінальному провадженні, їм надається менше повноважень, аніж цього потребує практика. У зв'язку з цим, доцільним є напрацювання наукових рекомендацій щодо збільшення обсягу прав та обов'язків присяжних під час розгляду судових справ. Це забезпечить більш ефективне та результативне виконання присяжними своїх повноважень.